

Resebrev Nr 15
22–31 december 1979

SYRIEN

Damaskus–Aleppo–Qamishliye

Inledningen på spännande månadslång resa genom Syrien och Jordanien. Reste till Qamishliye, gränsstaden mot Irak och Turkiet, inbjuden av den assyriske brudgummen Paulus – bosatt i Sverige – att där närvara vid hans bröllop. Blev genast efter ankomsten till Damaskus introducerad till Jouniah från Södertälje som också skulle fara till Qamishliye, men liksom jag inte flyga. Vi reste därför tillsammans och låtsades vara man och hustru, något som var en smart lösning för oss båda. Först med buss till Aleppo, och sedan en lång underbar fastän kylslagen tågresa på Euftratbanan till Qamishliye.

26 år gammal, hade just pluggat arabiska/Damaskusdialekt vid universitetet i Göteborg jämsides med journalistik-studierna. Fungerade fint.

PAULUS PÅ BRÖLOPPET

355 79-12-21
22 Lördag Natanael 356 79-12-22
23 [≡] Söndag Adam 357 79-12-23

Vintersolståndet Flyg Köpenhamn - Damaskus 9.35. SAS kl 20 ; Damaskus
<i>4 i Advent</i>
Damaskus m. Petrus ev Jouniah & Louwey Bio

24 Måndag Eva 358 79-12-24	Damaskus m Jouniah. Flygplatsen - en väska Stora moskén. Bio
[≡] 25 Tisdag Juldagen 359 79-12-25	Said Nayā - Kalbi. Bio
26 Onsdag Stefan 360 79-12-26	Flygplatsen Adress Jul - Ingenbång. Buss Aleppo 14.30 - 20.
27 Torsdag Johannes 361 79-12-27	Aleppo Tågbiljetter Sorgen Citadellen 2 kundiska killan.
28 Fredag Menl. b. d. 362 79-12-28	Tåg Aleppo - Qamišliye. 6.00 - 13.45. Svinkörf. Tätt intill Jouniah, kysstes. Hotell 8 £. Till Jouniahs stift.
29 Lördag Abel 363 79-12-29	<u>Snö!</u> Jouniah & kusin hon. Hem t. den Paulus bröllop! kl 20. Toppen roligt. - kl 2.
30 Söndag Set	Vår Söndag Jul Lång promenad.

JOUNIAH och PAULUS i DAMASKUS

Resa till Syrien, del 1

22 december

På flyget till Damaskus träffade jag ett helt sällskap av assyrier, kristna tillhöriga den nestorianska kyrkotraditionen i Irak och Syrien, som flytt undan förföljelse i sina hemländer och som Sverige tog emot som kvotflyktingar i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet, jämte en stor grupp syrianer från Turkiet. I Sverige har över 100 000 personer bosatt sig framför allt i Södertälje.

Det råder stor begreppsförvirring beträffande dessa två separata kristna grupper i Sverige, ofta sätter man felaktigt likhetstecken mellan dem.

Den nestorianska kyrkan kallar sig för Österns kyrka och framhåller sina rötter i att ha etablerats av **aposteln Tomas**, och vars teologi formaliserades vid biskopsmötet, synoden, år 410 i staden Seleukia-Kteisphon.

Kyrkan expanderade snabbt och var under flera hundra år världens största kyrka, med stift från Medelhavet och ända till Kina med 80 miljoner anhängare när den var som störst. Kyrkan leds av en patriark som fram tills 1976 fanns i Mosul, Irak, men efter att patriarken **Mar Shimun XXIII Esha** mördats 1975 gick patriarkatet i exil i Chicago.

Syrianerna tillhör en annan religiös tradition – den kaldeiska – som är en del av den Syrisk-Ortodoxa kyrkan och vars patriark finns i Damaskus.

På väg till bröllop i Qamishliye

Sällskapet jag mötte på planet var på väg till Syrien för att en i gänget, **Paulus**, skulle gifta sig i staden Qamishliye i landets nordöstra hörn, alldeles invid gränsen mot Turkiet och Irak.

Lärde först känna blivande brudgummens vän **Jakob** från Södertälje. Vi hade sällskap från planet in till Damaskus med taxi med honom, hans mor och en vän, **Gabriel**. Vi tog in på ett hotell tillsammans, men sedan visade sig att de nödvändigtvis måste åka vidare med taxi till Aleppo på natten för att komma med tåget därifrån till Qamishliye nästa dag. Vi lyckades lösa ut våra rum mot halva hyran.

Precis då dök själva brudgummen Paulus lägligt upp och jag följde med honom till ett annat, billigare hotell. Jag hade nämligen ingen lust att lämna Damaskus redan nu, och ensam hade jag inte råd bo på det första hotellet.

Vi delade på hotellrum och var ute på restaurang på kvällen och åt och drack tillsammans. Paulus visade sig vara en sådan jättetrevlig person som man genast märker att det är en riktig vän. Han bor i Stockholm och talar bra svenska. Han ville absolut måste komma med till hans bröllop i Qamishliye den 30 december.

Resa tillsammans med Jouniah

Idag presenterade han mig för **Jounia Brimo**, en charmerande kvinna från Södertälje som också skulle vara med på bröllopet. Hon reste med sin femåriga son **Louwe**. Nu kom Paulus med ett spännande förslag.

Eftersom han själv avsåg att redan nästa dag flyga till Deir al Zor, nära Qamishliye, då han ville komma snabbt hem till sin fästmö **Farijal** och förbereda för deras bröllop, att jag

skulle kunna resa landvägen med buss och tåg till Qamshliye via Aleppo i sällskap med Jouniah. Det skulle göra resan för henne och hennes son säkrare att ha mig med som manligt sällskap. För i ett så mansdominerat land som Syrien är det riskabelt att resa som ensam kvinna

Jag accepterade villigt Paulus förslag, för det innebar fördel även för mig. Genom att resa med en syrisk kvinna med barn skulle jag undgå att uppfattas som en vanlig turist, och stället framstå såsom en äkta make med familj. Dessutom kunde jag få Jouniahs hjälp med all reseplanering, biljettköp med mera.

Saulus blev Paulus

Paulus gav sig av med flyget på måndagen 24 december, men innan dess besökte vi – Paulus, Jouniah och jag **Hananius** kapell, beläget på den plats där enligt biblisk tradition Hanania döpte den judiska farisén Saulus som nitiskt förföljde den tidiga kristna kyrkan bland annat i Damaskus. På vägen dit mötte han, enligt Apostlagärningarna, **Jesus** i en uppenbarelse och omvändes till kristendomen.

Under nya namnet **Paulus** blev han missionär, teolog och författare till flera brev som ingår i Nya Testamentet. Han anses ha spelat en mycket stor roll för utformningen och spridningen av den tidiga kristendomen.

24-25 december 1979

Jouniah och jag åkte till Seid Naye, ett kloster i bergen 40 km nordväst om Damaskus, men där var så kallt och klostret låg insvept i moln så det var inte något nöje. I Damaskus för övrigt besökte vi den berömda Ummayyadmoskén och den stora basaren.

27 december 1979

Makalös basar i Aleppo

Igår tog vi en buss till Aleppo, en resa på fem och en halv timme med paus i Homs.

Basaren i Aleppo är en makalös upplevelse. Trånga gränder under tak kors och tvärs, massor folk och folkslag med klädedräkter. Doft av kryddor, rökelse, te och damm. Precis som en orientalisk basar alltid har alltid varit, men som det inte finns

många kvar av. Inne i basaren finns tre välbevarade karavanserajer med sina typiska kringbyggda gårdar. Och så klart precis som i Damaskus mitt inne i basaren finns en rofylld moské från det första kalifatets tid – 600- och 700-talet.

Också i Aleppo, mitt i stan på en klippa, reser sig mäktigt citadell, en arabisk fästning från korstågstiden på 1200 talet. Mycket välbevarat inklusive en väldig festsal vars väggar och tak är helt täckt med utsökt sirlig ornamentik.

Kurdiska vänner i Citadellet

Uppifrån citadellet har man en enastående utsikt över hela Aleppo och trakterna däromkring. När jag stod där uppe och filosoferade kom det två trevliga killar fram och ville prata. För första gången fick jag klara av en konversation helt på arabiska.

De var kurder, ännu en av de många minoriteter som gör landet så intressant i mina ögon. Båda studerar vid handelshögskolan i Aleppo. Den ene kom från Qamishliye, och jag

fick senare adressen till hans föräldrar och släkt där. Hans far är lärare och talar engelska. Men jag tvekar att ta kontakt med dem på grund av att jag låtsats vara gift med Jouniah.

Ända sedan Damaskus har folk överallt tagit för givet att jag är gift med henne, eftersom det aldrig förekommer att en arabisk flicka umgås med och reser med andra män än sin make eller sina bröder.

Vi har villigt spelat med i spelet då det haft klara fördelar för oss båda. Dels för Jouniah självklart, men också för mig. Jag har inte behandlats som en vanlig turist utan som en speciell, ytterst intressant person. Däremot tilläts vi inte dela rum på hotell i Aleppo. Det på grund av att det inte står i våra pass att vi är gifta, och gifta får inte bo ihop i Syrien.

28 december 1979

Nybyggd järnväg längs Euftrat

Tågresa Aleppo-Qamishliye. Skön färd längs Euftrat, men svinkallt. Mycket få passagerare på tåget, hade en hel vagn för oss själva. Satt tätt intill Jouniah, romantiskt värre.

Resan började tidigt, avfärd klockan 06:00 från Aleppo och vi var framme 13:45. Eftersom banan var nylagd gick det snabbt att färdas.

Genom denna nya järnväg är det inte längre nödvändigt att åka genom Turkiet om man ska från Aleppo till Qamishliye eller vidare till Irak. Bakgrunden är att Syrien tvingades avträda stora landområden till Turkiet på 1930-talet. Bland annat kom Bagdadbanans förbindelse mellan Syrien och Irak löpa alldeles innanför det turkiska gränsen.

Järnvägen underlättar också exploaterandet av den rika jordbruksbygd som nordöstra Syrien är. Den stora dammen i floden Euftrat i Raqqa och den nya Assadsjön har lett till en stor satsning på att bygga nya bevattningskanaler och öka den odlade arealen. Deir al Zor och Qamishliye är de stora jordbruksmetropolerna.

29 december 1979

Besökte assyriska stadsdelen

Nu en vecka efter ankomsten till Syrien hade även jag tillsammans med Jouniah kommit fram till Qamishliye och jag hade blivit bjuden till Paulus bröllop med Farijal. På eftermiddagen kom Jouniah och en kusin till henne till mitt hotell, och så gick vi ut och köpte kläder för bröllopet. Jag köpte ett par svarta byxor 61 kronor – allt är mycket billigare än i Sverige.

Sedan promenerade vi på de leriga och kladdiga gatorna (det har regnat fruktansvärt mycket de senaste veckorna), vi gick till den assyriska stadsdelen och hem till Jouniahs farbrors hus.

Ett enplans lerhus kring en gårdsplan med en djup brunn mitt på. Bjuden på middag – kåldolmar med risfärs, runda kakor av ojäst bröd, surmjölk och sallad. Som alltid här äter man med fingrarna vilket ger mycket mer känsla för maten än med kniv och gaffel.

Syrienlitteratur

Åter till hotellet några timmar läste i min reselitteratur; dels en bok om Baath-partiets (det styrande i Syrien) uppbyggnad och partiets etniska och religiösa struktur ("*Syria under the Ba'th 1963-66. The Army-Party Symbiosis*" skriven av **Itamar Rabinovich**); dels en engelsk reseskildring om Damaskus ("*Damaskus. Syriens huvudstad förr och nu*" skriven av **Colin Thubron**).

Därutöver umgicks jag med övriga hotellgäster, bara män. Bland annat två trevliga elektriker från Rashidiye, söder om Qamishliye. En irakisk lastbilschaufför hade kommit från Mosul (*Al Mawsil*) dagen innan. Han berättade att det även i Irak är osedvanligt kallt dena vinter. Fast medan i Syrien kyligt väder kan innebära snö och minusgrader så betyder kyla i Irak 20 plusgrader i Mosul och Bagdad, och 25 grader i Basra.

BRÖLLOPET

Klockan 19:30 tog jag mig till den katolska kyrkan där bröllopet skulle äga rum. Paulus är nämligen katolik medan Farijal när nestorian liksom de allra flesta assyrier. Återsåg Jakob som jag lärde känna i Damaskus.

Kyrkan blev fullsatt av assyrier – vänner och släktingar. Prick klockan 20 kom brudparet i vilt tutande bilar och så skred de in i spetsen för en procession i kyrkan. Tre präster officierade, två katolska och en nestoriansk, den senare med svarta kläder och långt skägg.

Jakob förklarade för mig allt det som skedde framme vid altaret. Brudparet fick bland annat på sig kronor på huvudet, och de tog nattvarden innan det var över. En lekman läste ur Bibeln, avsnitt som behandlar förhållandet mellan man och hustru.

När den religiösa biten var över promenerade vi 10 minuter bort till den syrisk-ortodoxa kyrkan, i vars gemensamhetslokaler festen skulle rum. En stor sal, en assyrisk orkester på plats med förstärkare och högtalare mitt på ena långsidan. Stolar i flera rader längs långsidorna och ena kortänden.

Erbjuden hedersplats

Jag satte mig först med Jakob och hans mor, men när brudparet kommit och satt sig såg Paulus mig och bjöd mig genast fram att sitta på hans högra sida. Hedersplats.

Cirka 150 personer totalt. En fotograf som ständigt tog bilder, många med mig eftersom jag var ett pittoreskt inslag i festen.

Rätt olikt svenska bröllopfester. Ingen mat och ingen dryck förrän sent på kvällen. Däremot erbjöds vatten och cigaretter som serverades till alla som önskade det. Alla gäster satt på sina stolar och tittade på dem som dansade. Till en början modern musik, som svensk dansmusik fast med sång på assyriska och arabiska.

Assyriska är en form av den gamla arameiskan – språket som Jesus talade. Det är en av tre saker som förenar assyrierna. Det andra är religionen, nestoriansk kristendom och den tredje förenande faktorn utgörs av tron på att de är ättlingar till de gamla assyrierna. Med centrum vid floden Tigris i Mesopotamien i det nuvarande norra Irak var Assyrien en stormakt vars imperium existerade i över 1400 år, fram till dess undergång i början av 600-talet f.Kr.

Underbar danskväll

Skulle kunnat vara vilket dansställe som helst i Sverige. Men... till en början passar det sig inte att i svensk anda bjuda upp vem man vill. Det betyder mycket mer här. Sålunda dansar till en början bara äkta par respektive bror och syster.

Efter ett tag övergick orkestern till att spela assyrisk folkmusik, och nu blev det festligt. Massor av folk upp för att dansa folkdans till jättefin musik. Även jag blev uppdragen i dansen till allas förtjusning. Gjorde så gott jag kunde och tyckte det var jättekul. Jakob uppmanade mig att komma till Södertälje och lära mig dansa ordentligt.

Vid 23-tiden gick Farijals systrar runt och bjöd på choklad, marsipan och konfekt samt bananlikör och arrak. De gick långsamt runt och serverade alla ur samma glas.

Paulus uppmanade mig att dansa, ty alla tjejer på festen längtade att få dansa med mig och visst fanns det många söta tjejer. Så efter ett tag var jag uppe och dansade mig svettig till såväl engelska som assyriska låtar.

Uppmanad att gifta mig

Folk började lämna festen efter midnatt men den fortsatte tills klockan 2 då orkestern slutade spela. Jag sade farväl och tack, och gick sedan denna stjärnklara natt genom Qamishliyes gator och kände mig jätteglad. Det var nu frost så leran på marken hade stelnat.

På Paulus bröllop fanns det en tjej som var precis lik **Lena** på Öland. Överhuvudtaget

ser många assyrier helt europeiska ut, som två av brudens systrar. Den ena en ljus tjej med fluffigt hår och röd klänning som var först med att bjuda upp mig till dans; den andra helt mörk i svart klänning – som också bjöd upp mig till folkdans tätt inpå. Jag bjöd naturligtvis upp Jouniah och dansade länge med henne – min låtsasfru.

Paulus trugade att jag måste gifta mig med en flicka från Qamishliye. Är mig inte orealistiskt efter denna kväll och bröllopsfest.

30 december 1979

Klockan är nu 15:30 och jag befinner mig på *Funduq Sijaha* (turisthotellet) i Qamishliye. Vi sitter tio personer i vardagsrummet till det enkla hotell jag bor på. TV:n står på och just nu turkisk TV. Allt emellanåt skiftas det dock till syriska eller irakiska program.

Mitt på golvet står en fotogen av syrisk modell, som finns i varje hem och varje restaurang och hotell i Syrien. Värmen leds från kaminen genom plåtrör in i andra rum. Kallt är det dock på rummen så man sitter helst här ute i allrummet. Jag betalar 8 kronor per natt här. Te och kaffe blir jag bjuden på. Stämningen är trevlig och vänlig.

Bröllpet igår kväll var fantastiskt, och jag hade hjärtligt skoj. Klockan är 19:20, Jouniah och hennes kusin kom till hotellet och jag fick avbryta mitt skrivande om gårdagskvällens bröllop. De ville promenera, och det gjorde vi. Åter på hotellet har jag suttit och tittat på de irakiska och syriska nyhetsprogrammen och blivit bjuden på äkta arabiskt kaffe, ett par klunkar. Gott, kryddat med kardemumma tror jag.

Dags fara vidare

Jouniah ska imorgon åka med släktingar till staden Raqqa och stanna två dagar. Alltså far jag också härifrån imorgon. Hon tror att jag var arg på henne för jag inte besökt henne och hennes familj idag. Faktum är att hon är kär i mig och hon är orolig att jag inte känner samma sak för henne. Jag lovar att vi ska träffas i Sverige.

Imorgon bitti ska jag vara på järnvägsstationen klockan 5 och köpa biljett till tåget. Resan till Aleppo kostar 20 kronor, en åtta timmars resa på 600 kilometer. Det är lätt att räkna om från syriska pund (Lira) till kronor, växlingskursen är ungefär 1:1. På banken får man 90 pund för 100 kronor, i basaren får man upp till 100 pund. Jag är helt frisk, lite lös i magen men ingen diarré. Men på tåget finns ingen värme så jag tänker ha på mig alla tänkbara kläder.

Alawiter dominerar landet

Imorgon far jag alltså åter till Aleppo. Där tänker jag leta efter ett stråkinstrument, en lira, som **Stefan Nilsson** i Lund bett mig köpa och gett mig pengar för.

Därefter har jag tänkt besöka Latakia (*Al Ladhīqiya*), Syriens största hamnstad och huvudort i den alawit-dominerade Latakia-provinsen. Alawiter är en minoritetssekt som av de flesta muslimer betraktas som avfallingar från Islam. Men som trots detta och att det faktum att de endast utgör 11 procent av befolkningen dominerar de starkt i militären och därmed även i statsledningen.

Det finns massor av andra intressanta platser att besöka i Syrien, bland annat det legendariska Palmyra ute i Syriska öknen, så jag kommer alls inte hinna med att se dem alla denna gång.

På lördag måste jag nämligen lämna Syrien. Då tänker jag försöka ta Hejaz-järnvägen om den ännu är i bruk från Damaskus över gränsen till Jordanien. I Jordanien är det förutom Amman det berömde Petra och Döda havet jag vill se.

LARS EKLUND

DAMASKUS/ESH-SHAM

GRAND BAZAR

UMAYYAD MOSQUE

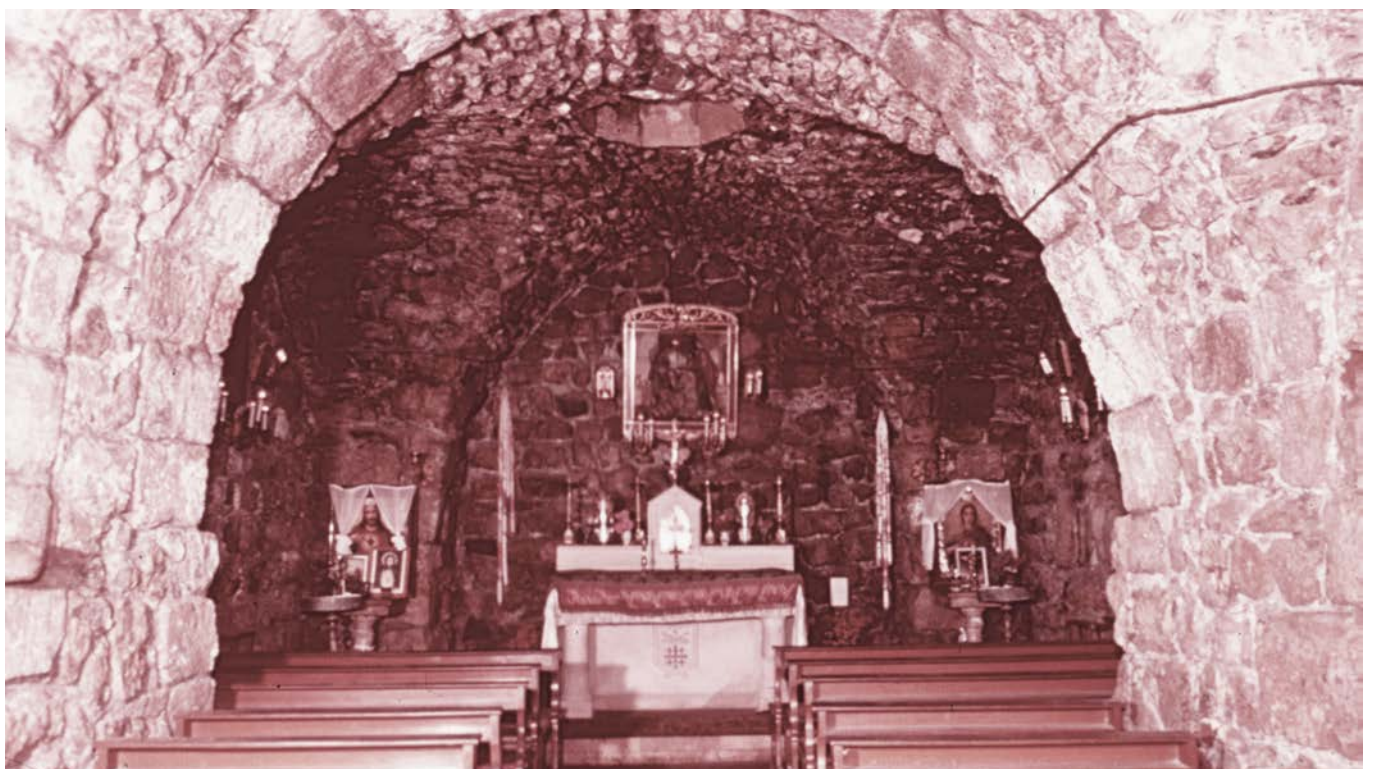

Jouniah med son och Paulus

ANANIAS KAPELL
I DAMASKUS
förknppad med Saulus
omvändelse till
kristendomen och hans
nya identiet som Paulus

ALEPPO/HALAB

CITADELLET

STUDENTER PÅ HANDELSHÖGSKOLAN I ALEPPO
– kurder från Qamishliye som jag lärde känna på Citadellet

TÅG TILL QAMISHLIYE

'THE EUPHRATES VALLEY RAILWAY

QAMISHLIYE

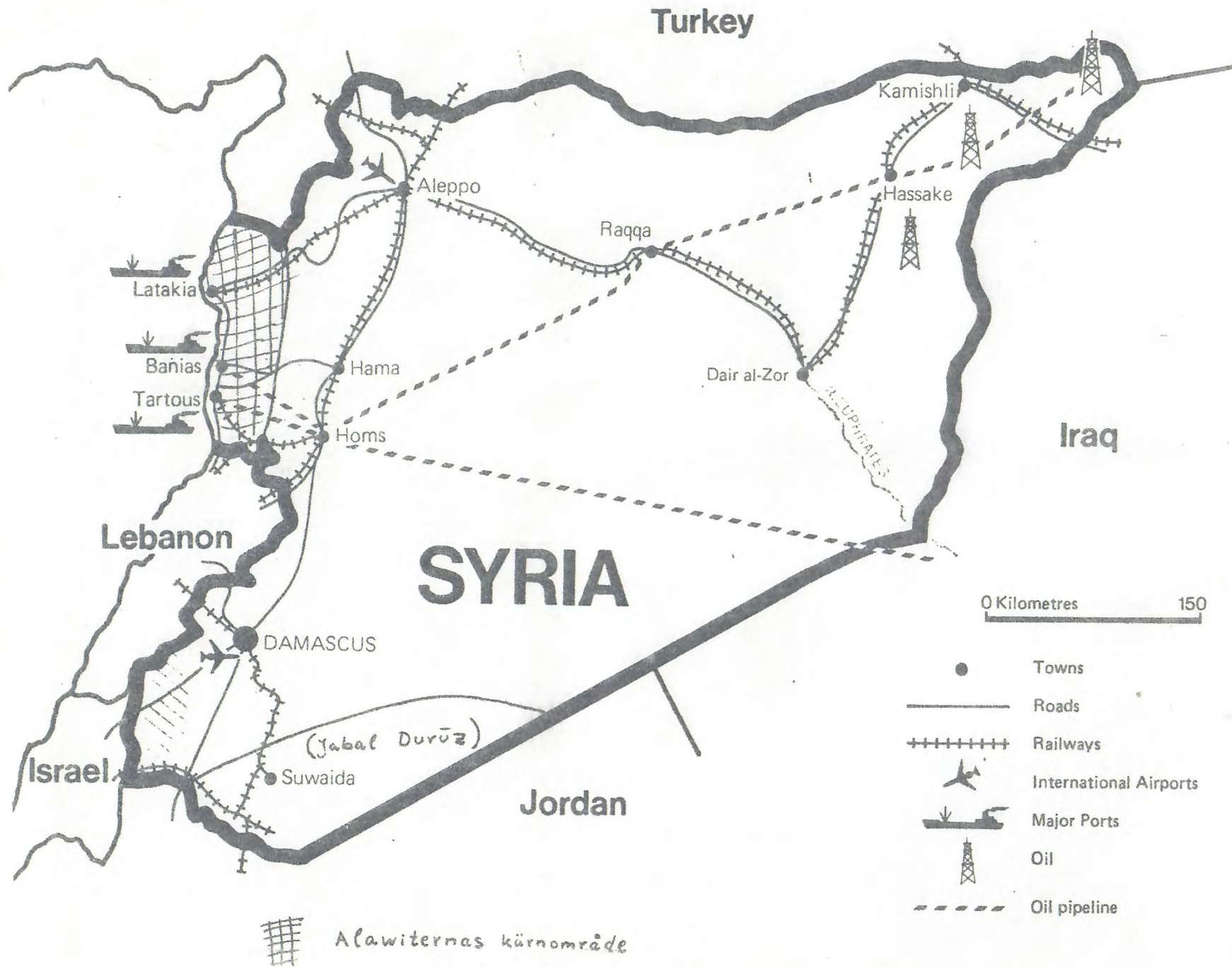
JUNIAH med väninna

PAULUS BRÖLLOP

Handwritten notes in Arabic script on the right side of the map, including the word "سوريا" (Syria) at the top and "الجزيرة السورية" (The Syrian Peninsula) written vertically.

Den 16:e juni i år mördades 60 kadetter i Aleppo, Syriens andra stad belägen i nordvästra delen av landet. Alla tillhörde den religiösa minoriteten alawiterna. Det är samma minoritet som president Hafez al-Assad tillhör.

Vad betyder mordet i Aleppo? Vilka grupper kämpar om makten i Syrien idag? För att besvara de frågorna är det nödvändigt att titta på Syriens 1900-talshistoria. De etniska, religiösa och politiska motsättningarna idag har nämligen oftast sin grund i de historiska förutsättningarna som rådde i början av 1900-talet och tidigare.

Osmanska Rikets sönderfall

Syrien var fram till första världskriget en del av det Osmanska riket. Från slutet av 1200-talet var Syrien en enhet bestående av det nuvarande Syrien, Libanon, Palestina och Jordanien.

Det var ett mycket heterogent land med mängder av olika religioner och folkgrupper. Vid det Osmanska rikets tillbakagång i början av 1900-talet strävade England och Frankrike efter att överta den politiska dominansen i detta strategiskt viktiga område.

Den brittiske agenten i Kairo, Lord Kitchener,^{skrev} redan 1912:

"Södra Syrien, upp till Haifa och Acre och ned till Akaba-viken är av politiska och strategiska skäl en oersättlig tillgång för det brittiska imperiet."

Frankrike hade sedan mitten av 1800-talet stora intressen i det kristet dominerade Libanon.

Under första världskriget förmäde engelsmännen den hashemitiske regenten Hussain av Hijaz (på arabiska halvöns västsida) att ansluta sig till kriget mot turkarna. Detta mot löfte om att efter kriget få bilda en arabisk nationalstat med Hussain som överhuvud. 1917 startade arabupproret mot turkarna. I september 1918 befriades Damascus.

Britternas löfte till Hussain stod i direkt motsättning till dels Balfour-deklarationen av 1917 (den utlovade ett judiskt nationalhem i Palestina), dels i motsättning till Sykes - Picot fördraget, ett

hemligt avtal som gick ut på att dela mellan-östern mellan England och Frankrike.

Vid Versailles-freden framkom denna motsättning. Västmakterna erkände Hussain x som kung endast i Hijaz. Syrien och Irak skulle delas upp på mandat. Den norra delen av Syrien skulle ingå i det franska intresseområdet.

I Damascus hade Hussains son Faisal upprättat en regim understödd av brittiska trupper. Hösten 1919 drog britterna bort dessa trupper. Trots de starka anti-franska stämningarna i landet lämnade man det öppet för fransk intervention. Franska trupper hade redan ockuperat Libanon och kuststräckan norr därom.

Kungariket Förenade Syrien

Fransmännen försökte förmå Faisal att acceptera en fransk överhöghet. I Syrien väcktes en folkelig oppositionsvåg mot Europa. På många håll återknöts kontakter med Turkiet. I Damascus g hade bildats den s.k Syriska Kongressen. Den för-dömde en uppgörelse som Faisal träffat med fransmännen och ^{lode} istället fram en resolution den 8 mars 1920 i vilken man krävde full självständighet för hela ^{Syrien} (inkl. Palestina) under Faisal den 1. Man medgav autonomi åt Libanon, och man förespråkade en union med Irak. Denna självständighetsförklaring vållade starka protester från England och Frankrike.

Vid San Remo-konferensen 19-26/4 1920 beslutades om mandaten. Syrien skulle bli en självständig stat men under fransk övervakning, Palestina skulle avskiljas. Detta åsidosatte fullständigt Syriska Kongressens resolutioner. I Syrien upp-stod en stor proteströrelse som även inkluderade gerilla-attacker mot franska förläggningar mot gränsen till Libanon.

Den 9/7 utfärdade Frankrike ett ultimatum till Faisal att acceptera mandatet, 24/7 invaderar fransmännen Syrien med en överlägsen armé. Slaget vid Maisalun innebär krossandet av den syriska nationen. Fransmännen ockuperar Damascus och Faisal lämnar landet. Han far till Palestina där han efter förhandlingar med britterna så småningom får bli kung i Irak istället.

Faisals bror Abdullah samlar ^{en} syriska nationalist-armé och tågar mot Damascus. På britternas avrådan fullföljer han dock ej utan stannar i den del av Syrien som blev Transjordanien. Där får han lov att bli kung.

För att strypa nationalismen, splittrade fransmännen upp Syrien i 5 stater: Aleppo, Damascus, ett utökat Libanon, Alawiternas stat och Jabal Duruz.

Britterna splittrade samtidigt upp södra Syrien i två stater.

Aleppo och Damascus med en religiöst enhetlig befolkning slogs åter ihop 1925 medan Alawiternas stat och Jabal Duruz återförenas till Syrien 1942.

Alawiterna som idag 1979 har en dominerande ställning både vad gäller civil och politisk makt trots att de utgör bara 11,5 % av befolkningen grundlade sin ställning genom denna stat. Fransmännen satsade mycket på denna grupp genom utbildning, intensiv handel och genom att stötta deras administration. Alawiterna var den enda gruppen, förutom sionisterna, som drog enbart fördelar av mandattiden. Oppositionen växte sig under tiden stark i Syrien mot fransmännen. Den Syrisk-Palestinska kongressen bildades 1921 och stod i spetsen för motståndet.

DET STORA SYRISKA BEFRIELSEKRIGET

Ett uppror i druzernas land Jabal Duruz 1925 utvecklade sig snabbt till ett allmänt uppror i hela Syrien. Det utvecklades en koalition mellan nationalisterna i Damascus och stanfolken i bergen, detta var något helt nytt för Syrien. Fransmännen slog blodigt ner upproret men gerillakrig fortsatte ~~en~~ ända till 1928.

Efter upproret växte sig ~~en~~ den borgerligt nationella oppositionen stark. Det var nu syrisk nationalism, mindre än ^{en} arabisk sådan. Den frantvingade 1928 av Frankrike ett val till en konstituerande församling. Ivalet segrade det Nationella Blocket och till premiärminister ~~en~~ valdes Hashim al-Atasi, han var även premiärminister under Faisal.

Resten av mandattiden förekom det bittra motsättningar mellan parlamentet och den franske högkommissarien. 30-talet präglas av storstrejker, ytterligare stärkande av nationalismen genom det Nationella Blocket.

Folkfrontssegern i Frankrike 1936 ledde till förhandlingar om att avveckla mandatet. Så skulle ske inom tre år. Efter regeringsskifte i Frankrike 1938 återtog det beslutet. Istället satte man in kraftig repression emot oppositionen i Syrien.

MANDATET UPPHÖR

När Frankrike kapitulerade 22/6 1940 föll Syrien under Vichy-regeringen, och

blev säte för den fascistiska agitationen i mellersta östern. Juni/juli 1941 invaderar brittiska och franska fria trupper Syrien och störtar Vichy-regimen i Syrien. Den 27/9 proklamerar Syriens självständighet. I augusti 1943 bildades i Syrien en nationell regering efter parlamentsval.

DET MODERNA SYRIEN FÖDS

1946 skäppte det nu befriade Frankrike även officiellt kontrollen över Syrien. Under de närmaste ³⁴ åren kommer Baath' partiet att spela en dominerande roll i syrisk politik. 1949 skakas landet av tre militärkupper som alla placerar nya ledare vid makten. Den sista, Shishakli, behåller makten fram till 1954 då han störtas och deporteras. Han har då under fem år företrätt ^{ett} direkt militärt diktatoriskt styre.

Vid de fria val som följer 1954 tar Baath-partiet 22 platser av 142. Detta ~~part~~ parti föresprakar en socialistisk ^{och pan-arabisk} politik med jordreformer. Partiets grundare Michel Aflaq föses nu åt sidan av den mer pragmatiskt inriktade Haurani. Han är den starke mannen inom Baathpartiet under hela perioden till 1963, trots många statskupper och trots att landet 1958-61 var med Egypten och Jemen i Förenade Arabrepubliken.

Ett vägskalet i syrisk politik utgör omvälvningarna 1963. Dels tar Baathpartiet makten även i Irak, vilket leder till federationsplaner, dels splittras partiet i Syrien i en civil vänsterfraktion och en militär högerfraktion.

Efter mycket bråk tog militären under general Hafez över makten 8.3.63.

Då hade landet styrts civilt i nio år.

HAMA-REVOLTEN

Efter kuppen framstår motsättningarna mellan alawiter och sunniter allt tydligare. Sunniterna utgör med 68 proc den största religiösa gruppen i Syrien. Trots det föreföll det som om sunniterna diskriminerades vid befordran, militär utbildning och nyrekrytering inom krigsmakten. Alawiterna kontrollerade nästan alla försvarsgrenarna. Exempelvis var Hafez al-Assad, senare landets president, vid denna tidpunkt flygvapenchef.

I april 1964 drabbar studenter från bägge sidor samman i ledna av prästerskapet, i ett heligt krig, i staden Hama, ett traditionellt säte för Sunni-Islam i Syrien. Den alawitdominerade armén rycker in i staden och slår ner revol-

ten i blod. Alltsedan dess har sunni-muslimerna i Syrien kämpat mot den alawitiska statsledningen. Det extrema Muslinska Brödraskapet, med förgreningar över hela arabvärlden, har stått i spetsen för detta. Alawiterna betraktas som avfällingar från Islam.

Hamarevolten ledde inte till några verkliga förändringar.

VÄNSTERPERIODEN 1966-70

Den relativt moderata militärregimen av 1963 störtades 1966 av vänsterradikala grupperingar inom Baathpartiet under ledning av Nureddin Atassi. De förordade en ~~mer~~ mer långtgående socialiseringspolitik och ett kraftfullt stöd till den palestinska gerillan och andra befrielseörelser. Vid denna tid blev Damaskus säte för flera palestinska organisationer.

ASSADS VÄG TILL MAKTEN

Hafez al-Assad var ända från början av 60-talet en av de starkaste männen inom försvarsmakten. Han tillhörde högerflygeln, som lag lagt under vänsterregimen men som väntade på tillfälle att slå till.

Det viktigaste för Assad var då att utmanövrera krigsmaktens andra starke man, Salah Jadid. Denne var en av vänsterregeringens stöttepelare.

Tillfället kom 1969. Assad misslyckades att genomföra en statskupp men han lyckades likväl framtvinga den påvarande premiärministerns, Zouayen, avgång och sammankallande av en extra partikongress. Jadid tvingas lämna armén.

Därigenom kontrollerade Assad ensam krigsmakten.

Vid den 10:e partikongressen i oktober 1970 krävde Zouayen och Jadid att Assad skulle avgå. De fick stöd av vänsterbaathisterna och därmed med majoriteten inom partiet. Assad vägrade avgå och genomförde istället den 13 november en kupp riktad mot Baathpartiets centrala och regionala organisationer. Varje partikontor besattes av militär. Jadid och president Atassi arresterades.

En bidragande orsak till Assads denna gång lyckade kupp var att folkmilisen som tidigare stött vänsterregimen nu förhöll sig passiv. Det gjorde man av missnöje med vänsterregeringens planer på att ingripa på palestiniernas sida i det jordanska inbördeskriget sommaren 1970.

STABILISERING I LANDET

ASSads makttillträde innebar att Syrien fick sin längsta stabila regim i mod-

ern tid. Intressant att notera är också att Assad är den förste president i ~~Syr~~ i Syrien som inte tillhört Sunni-Islam.

Direkt efter makttillträdet går Syrien med i den nybildade federationen med Egypten, Libyen och Sudan. Som en följd av detta införs en ny provisorisk konstitution 1971 som bekräftas i en omröstning 1973.

Denna federation försvann på samma sätt som alla tidigare försök till unioner som Syrien varit involverat i.

Assad valdes formellt till president i feb 1971. Han omvaldes på ytterligare sju år 1978.

EKONOMISK NYORIENTERING

Syrien har sedan mitten av 50-talet varit nära knutet till Östblocket.

Bland de viktigaste investeringarna hör det raffinaderi i Banias vid syri ska kusten som byggdes med tjeckoslovakisk hjälp år 1957. Här raffineras olja från de irakiska oljefälten (återupptaget 1979 efter ~~tre~~ års stopp).

En annan viktig investering var Eufrat-dammen byggt med sovjetiskt bistånd i slutet av 60-talet.

Assads tillträde innebar en allmän liberalisering av livet i Syrien. Många förmögna som flytt landet 1963 återvände. Med hjälp av en "socialistisk realism" och en "verklighetsförankrad politik" ville Assad återskapa förtroende för den syriska ekonomin. Detta innebar bl a en paus i de statliga planingripandena.

Assad lyckades få handelsutbytet att öka kraftigt med västländerna, vilka också började föra in kapital i Syrien. Idag är Italien och Västtyskland Syriens största handelspartners.

Med hjälp av sin ekonomiska politik och ett kraftigt ekonomiskt stöd från OPEC-länderna lyckades Assad också klara krisen i samband med oktober-kriget 1973.

ASSADS KRIS

I och med inmarschen i Libanon 1976 startade Assads nuvarande kris. Irak bröt i protest oljetransporterna, OPEC-länderna drog kraftigt ned på sitt stöd och budgeten blev därmed underbalanserad med 40 proc.

Den ekonomiska 5-årsplanen fick därmed också skjutas upp till aug 1977.

Det är viktigt att komma ihåg att nerparten av Syriens cirka 10 miljoner in-

vänare är bönder. Nu genomförs dock en kraftig satsning på industri och gruvdrift, vidare skall oljeindustrin som idag svarar för 70 proc av Syriens exportinkomster kraftigt exploateras. Oljeutvinningen startade så sent som 1969. Vidare skall jordbruket bli självförsörjande till 1980-81.

Men: För att kunna genomföra allt detta måste Assad lita till OPEC-ländernas stöd. Detta stöd är i sin tur avhängigt av utgången av krisen i Libanon. Assads verkliga problem började 1977. Dödläget i Libanon, en kraftig inflation, minskad ekonomisk tillväxt, politiska mord och religiösa upplopp gjorde att Assads ställning försvagades.

Vidare beskylls Assad kontinuerligt för att beskydda alawiter och för att sanktionera maktmissbruk av nyrika och korrumperade tjänstemän i förvaltningen.

FÖRSÖK TILL MORÅTGÄRDER

Som svar på dessa beskyllningar startade Assad 1977 en anti-korrupsionskampanj. Den blev emellertid ett komplett misslyckande då det visades sig att alla de på vilka Assads maktställning vilar var insyltade i korrupsion.

I år har anti-korrupsionskampanjen återupptagits och det har förekommit lägre tjänstemän som blivit avskedade.

Närmas kan att Assad har svårt att värja sig för beskyllningarna om svägerpolitik. Hans svärson är chef för militärpolisen, och hans bror för arméns specialstyrkor om 20 000 man.

RELIGIÖSA MOTSÄTTNINGARNA ETT HOT

Som en följd av kadettmorden i Aleppo arresterades 300 medlemmar av det Muslimska Brödraskapet. 15 av dessa avrättades för morden, två veckor senare.

Politiska mord och religiösa oroligheter hör sedan dess till dagordningen.

För att stärka regimen har Assad tvingats bredda sin regering. Baathpartiet har tvingats ta in 8 representanter från de två små vänsterpartier som också ingår i den s k "Nationella Fronten", i regeringen. Vidare har kommunisterna tagits in i den politiska ansvarigheten.

DAGSLÄGET I SYRIEN

Sedan början av 1979 pågår en försoningsprocess med Irak. Det genomsamma motståndet mot Camp David-överenskommelsen och fördömandet av Egypten utgör bakgrunden. Den union som talades om i våras ligger dock åter fjärran sedan Saddam Husseins regim i Irak efter ett påstått kuppförsök i sep 1979 lät avrätta ett antal "syriskt agenter".

I Libanon har Syrien idag 30 000 soldater stationerade. Någon ljusning på situationen där är inte inom synhåll.

Relationerna till Jordanien är goda. Trots skilda samhällssystem enas man kring fördömandet av Sadats Egypten.

Förhållandet till Israel är på nytt tämligen spänt efter ett flertal luftstrider över södra Libanon.

På hemmafronten har Assad bl a problem med att inte kunna modernisera krigsmakten som han vill. Trots långa förhandlingar med Sovjet har man inte lyckats få Sovjetunionen att sälja sin mest avancerade materiel.

Den sociala situationen i Syrien idag kännetecknas av en allmän osäkerhet bl a på grund av den fortfarande stigande inflationen, den hastiga urbaniseringen (Damaskus har på det senaste året växt från 1 till 2 miljoner invånare). Detta innebär att Syrien genomgår en social omvandling som kan bli grunden till radikala förändringar i framtiden. En religiös väckelse av typ ayatollah Khomeini i Iran är inte utesluten.

LITTERATURFÖRTECKNING

BLEANEY, C.H. Modern Syria: An Introduction to the Literature.
University of Durham 1979.

DAM , Nikolaos van . The Struggle for Power in Syria. London 1979.

GASPAR , Lorand . Palestinas Historia. Stockholm 1969.

KARL-MARX-UNIVERSITÄT . Geschichte der Araber, Band 3 Leipzig 1974

The Middle East Yearbook 1978

RABINOVICH : Itamar. Syria under the Baath 1963-1966. The Army- Party Symbiosis. Israel University Press, Jerusalem -72

The Statesman's Yearbook 1978-79

Traveller's Guide to the Middle East London 1978

ZEINE, N. Zeine . The Struggle for Arab Independence. Beirut 1960

Tidnings- och tidskriftsartiklar

Dagens Nyheter 18.10.79 RINGBERG, Å. Försvagad Assad hem utan nya ryska vapen.

26.10.79 Den tysta terrorn härskar.

29.10.79 Assad går balansgång

International Journal of Middle Eastern Studies 1/72

KAYLANI, Nabil M. The Rise of the Syrian Baath, 1940-1958: Political Success, Party Failure.

4/77

MILLER, J.L. The Syrian Revolt of 1925.

Islamic Quarterly 3-4/67 TIBAWI, A.L. Syria from the Peace Conference to the Fall of Damascus.

MIDDLE EAST 8/79 Assad acts abroad to keep home front in order.

9/79 Syrian spending on the rise.

11/79 Syria moves on reforms to ward off troubles.

3/79 SHAWKY, Ziad. Staying afloat in troubled waters .

11/79 AZMEH , Aziz. Islam: The new dawn.

Middle Eastern Studies 2/73 BURKE, Edmund. A comparative View of
French Native Policy in Morocco and Syria
1912-1925.

National Geographic 9/78 La FAY, Howard. Syria.

Survey of International Affairs 1925

TOYNBEE, A.J. red. The Administration of the French Mandates for
Syria and Lebanon and of the British Mandate
for Palestine.

1928

TOYNBEE, A.J. red. The Suppression of the Insurrection in the X
French Mandated Territory and the Consequen-
ses on the Border between Jabalu d-Duruz and
Transjordan (1926-28).

1938

TOYNBEE, A.J. red. The Cession to Turkey of the Sanjaq of Alexan-
dretta.

Sydsvenska Dagbladet 29.6.71 AALAM, M. Vad händer i Syrien ?

SYRIEN- GRUPPEN : STAFFAN BREMÅNDER
LARS EKLUND
BENGT FORSBERG

2A, JHG, dec 1979.